

Lausuntopyyntö alueellisesta sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämssuunnitelmasta

Kunnanhallitus 18.11.2024 § 172
372/00.01.02.03/2024

Valmistelija

kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi

Osana Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian toimeenpanoa hyvinvointialue on laatinut alueelliset järjestämssuunnitelmat, jotka tarkentavat aluevaltuuston 9.10.2024 palvelustrategian toimeenpanoa. Järjestämssuunnitelmat viedään aluehallituksen päätettäväksi 18.12.2024.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue pyytää lausuntoja hyvinvointialueen kunnilta ja hyvinvointialueen omilta lautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä 29.11.2024 mennessä.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen – Siun soten palvelustrategian toimeenpanoon liittyvien alueellisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämssuunnitelmien ensimmäiset versiot on julkaistu Siun soten verkkosivuilla osoitteessa www.siunsote.fi/palvelustrategia.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen alueellinen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämssuunnitelma llonantsin alueella käsittää llonantsin sosiaali- ja terveystalvelukeskuksen vaikutusalueen, jonka väestöpohja muodostuu llonantsin ja Tuupovaaran kirkonkylän vuoden 2025 väestöennusteista. llonantsin sote-keskuksen vaikutusalueen väestömääräksi vuodelle 2025 on suunnitelmassa arvioitu 4213 henkilöä ja Tuupovaaran kirkonkylän 477. Yhteensä palvelualueen väestöennuste on 4647 henkilöä. Kun väestöennuste painotetaan sairastavuusindeksillä, on yhteenlaskettu väestöennuste alueella 7618.

Terveysten ja hyvinvoinninlaitoksen vuoden 2022 ikävakiomatoton sairastavuusindeksi llonantsin osalta on 169,5 ja Tuupovaaran kirkonkylän osalta 109,9. Tuupovaaran osalta suunnitelmassa käytetään Joensuun indeksiä. Koko maan keskimääräinen sairastavuusindeksi on 100, joten etenkin llonantsin indeksi kuvaa väestön keskimääräistä paljon isompaa sairastavuutta ja palvelutarvetta.

Palvelujen järjestämssuunnitelman mukaan sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen peruslähtökohtana on kunkin alueen väestön palvelutarve ja siihen vastaaminen käytettävissä olevien voimavarojen mukaan. Alueelliset palvelujen järjestämssuunnitelmat ovat voimassa toistaiseksi ja niitä päivitetään tarpeen mukaan väestön palvelutarpeiden muutoksia ja käytettävissä olevia voimavaroja vastaavaksi.

Alueellisissa palvelujen järjestämssuunnitelmissa kuvataan lakisääteisten perustason sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisen sote-keskuksissa ja niiden vaikutusalueilla. Sosiaalipalveluista asumispalvelut, kuntouttava työtoiminta sekä vammaisten työ- ja päivätoiminta on rajattu alueellisten järjestämssuunnitelmien ulkopuolelle.

Järjestämssuunnitelma llonantsin sosiaali- ja terveystalvelukeskuksen vaikutusalueen osalta vastaa alueen tämänhetkistä palvelutarvetta, mutta selkeää lupautta palvelujen järjestämisen vakauteen se ei anna. Palvelusuunnitelmassa on useaan kertaan viitattu henkilöstö- ja

talousresurssien riittävyyteen palvelujen järjestämiseen vaikuttavana tekijänä. Palvelujen järjestämissuunnitelma on määritelty tavoitetilaksi, johon hyvinvointialue kunkin sote-keskuksen alueella tulevana pyrkii käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöresurssien puitteissa.

Epäselväksi suunnitelmassa jää, miksi Tuupovaaran sote-palvelupisteen usean palvelun todetaan olevan saatavilla joko Ilomantsin tai Joensuun sote-keskuksessa. Jos kyseessä on potilaan valinnanvapaus, kirjaus on ymmärrettävä. Muutoin selkeämpää on, että Ilomantsin sote-keskus saa riittävät resurssit palvelun tarjoamiseen tuupovaaralaisille. Resurssointi ja palvelujen tarjoaminen Ilomantsissa ja Ilomantsista käsin Tuupovaaraan vahvistaisi ja tukisi Ilomantsin sote-keskuksen toimintaa ja ammattihenkilöstön sijoittumista Ilomantsin sote-keskukseen.

Suunnitelman vaikutukset henkilöstöön kuvataan toteamalla, että henkilöstön kanssa käydään yhteistoimintaneuvotteluja jatkuvan neuvottelun periaatteen mukaan, ja että kyseessä eivät ole hyvinvointialueen tuotannolliset eivätkä taloudelliset syyt. Neuvotteluilla ei tavoitella henkilöstön lomautuksia eikä irtisanomisia. Kuvaus neuvottelujen käymisestä sote-keskuksiin ja strategiseen uudistusohjelmaan liittyvistä muutossuunnitelmista herättää kysymyksen, onko jatkuva neuvottelu henkilöstön etu ja kasvattaako se luottamusta työnantajan toimintaan.

Hyvinvointialueen tavoitteena on vuokrattujen tilojen neliömäärän vähentäminen ja tarpeettomista vuokratiloista luopuminen. Merkittävimpien kustannussäästöjen ennakoidaan syntyvän vuokramenojen pienenemisestä tarpeettomista toimitiloista luovuttaessa. Aluehallituksen hyväksymien tilojen jatkovuokrausperiaatteiden mukaan kunnilta vuokrattujen toimitilojen vuokrasopimukset tarkastellaan, tarvittaessa irtisanoaan ja neuvotellaan uudestaan. Hyvinvointialue esittää, että laadittavat vuokrasopimukset ovat pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevia enintään 12 kuukauden irtisanomisajalla.

Palvelujen järjestämissuunnitelmassa todetaan, että vuokrakustannuksia on tarkoitus saada nykyistä pienemmäksi paitsi vähentämällä tilatarvetta, myös neuvottelemalla nykyisiä vuokria alemmaksi. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana on oltava, että mikäli palvelu tarvitsee tilan, on sen oltava kunnossa. Jos hyvinvointialueen tavoitteena on vuokrien alentaminen nykyisten tilojen osalta, odotettavissa on tilojen kunnan heikentyminen. Tämä puolestaan voi antaa hyvinvointialueelle näennäisen perusteen irtisanoa vuokrasopimus ja siirtää palvelu kauemmas sen käyttäjistä.

Ilomantsin sote-keskus on suunniteltu ja rakennettu Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä Siun Soten suunnitelmien ja toiveiden mukaisesti uudenaikaiseksi sote-keskukseksi, joten kunta edellyttää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vastaavan tilojen turvallisuudesta ja toimivuudesta palvelutuotantoon sitoutumalla vuokratason, joka kattaa tilojen ylläpito- ja pääomavuokran. Muiden tilojen osalta periaatteen on oltava sama eli vuokratason on mahdollistettava kiinteistön tai rakennuksen omistajalle sen ylläpito ja kunnostus.

Esittelijä

kunnanjohtaja Ahokas Marjut

Päätösehdotus

Ilomantsin kunnanhallitus päättää todeta lausuntonaan alueellisesta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmasta Ilomantsin sosiaali- ja terveyskeskuksen vaikutusalueella seuraavaa:

Järjestämissuunnitelma Ilomantsin sosiaali- ja terveyskeskuksen vaikutusalueen osalta vastaa alueen tämänhetkistä palveluntarvetta, mutta selkeää lupausta palvelujen järjestämisen vakauteen se ei anna. Palvelusuunnitelmassa viitataan useamman kerran henkilöstö- ja talousresurssien riittävyyteen palvelujen järjestämiseen vaikuttavana tekijänä. Henkilöstön kanssa käytävät yhteistoimintaneuvottelut jatkuvan neuvottelun periaatteella eivät ole omiaan kasvattamaan hyvinvointialueen työnantajaimagoa ja vetovoimaa.

Sosiaalipalvelujen asumispalvelujen, kuntouttavan työtoiminnan sekä vammaisten työ- ja päivätoiminnan rajaaminen alueellisten järjestämissuunnitelmien ulkopuolelle, herättää kysymyksen siitä, missä näiden palvelujen järjestäminen linjataan ja miten palvelut järjestetään. Ilomantsin kunta pitää tärkeänä, että paikkakunnalla on käytävissä edellä mainittuja palveluja. Asumispalveluissa ei ole tarkoituksenmukaista erottaa palvelun käyttäjää pitkän välimatkan päähän lähipiiristään eikä läheisistään. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaalle välimatkan päässä olevan palvelun käyttäminen voi olla haasteellista jo omalla paikkakunnalla. Lasten terapiapalvelujen toivotaan toteutuvan pääsääntöisesti lähipalveluina.

Ilomantsin kunta toteaa epäselväksi jäävän, miksi osa Tuupovaaran sote-palvelupisteen palveluista on saatavissa joko Ilomantsin tai Joensuun sote-keskuksessa. Jos kyseessä on potilaan valinnanvapaus, kirjaus on ymmärrettävä. Muutoin selkeämpää, että Ilomantsin sote-keskus saa riittävät resurssit palvelun tarjoamiseen tuupovaaralaisille. Resurssointi ja palvelujen tarjoaminen Ilomantsissa ja Ilomantsista käsin Tuupovaaraan vahvistaisi ja tukisi Ilomantsin sote-keskuksen toimintaa ja ammattihenkilöstön sijoittumista Ilomantsin sote-keskukseen.

Palvelujen järjestämissuunnitelman linjaukseen vuokratustannusten nykyistä alemmalle tasolle määrittämiseen tilatarvetta vähentämällä ja nykyisiä vuokria alemmaksi neuvottelemalla Ilomantsin kunta suhtautuu kriittisesti. Palvelujen järjestämisen lähtökohtana on oltava, että mikäli palvelu tarvitsee tilan, on sen oltava kunnossa. Jos hyvinvointialueen tavoite on vuokrien alentaminen nykyisten tilojen osalta, odotettavissa on tilojen kunnan heikentyminen. Tämä puolestaan voi antaa hyvinvointialueelle näennäisen perusteen irtisanoa vuokrasopimus ja siirtää palvelu kauemmas sen käyttäjistä.

Esimerkiksi Ilomantsin sote-keskus on suunniteltu ja rakennettu Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Siun Soten suunnitelmien ja toiveiden mukaisesti uudenaikaiseksi sote-keskukseksi, joten kunta edellyttää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vastaavan tilojen turvallisuudesta ja toimivuudesta palvelutuotantoon sitoutumalla vuokratason, joka kattaa tilojen ylläpito- ja pääomavuokran. Muiden tilojen osalta periaatteen on oltava sama eli vuokratason on mahdollistettava kiinteistön tai rakennuksen omistajalle sen ylläpito ja kunnostus. 12 kuukauden irtisanomisaika on sopimusoikeudellisesti ymmärrettävä, mutta

ei kasvata vuokranantajien halua eikä mahdollisuutta investoida tilojen korjaamiseen hyvinvointialueen toiveiden ja tarpeiden mukaisiksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Anna Puruskainen-Saarelainen poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.
Peruste: Yhteisöjäävi.

Puheenjohtajana pykälän ajan toimi Liisa Mononen.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi

1. kirjaamo@siunsote.fi
2. mika.pesonen@siunsote.fi